

מסורת הש"ס
עם הוספות

(א) [לעיל דף יא: וש"נ], (ב) [שנת מב קלה יצמנה כת. ז"ק זד.], (ג) [לעיל יד. וש"נ], (ד) [לעיל יב:], (ה) עירובין טו: (ו) לעיל דף יב, (ז) עירובין טו: (ח) יד: רש"י ד"ה שאם.

ליקוטי רש"י

סבכה בחיצים. ציה יד של חלים פלקי"ש צלע"ז. זכרים. ענין שלנו שמוצין אותה צניה קיבול של חן. בשרה. דאע"ג דכלים מינה פשוטי כלי עץ אין מקבלין טומאה. נקבות. שיש נקב צראשו והסך עשוי כמרנע ונכנס לחוך הנקב הוו להו מקבלין שכלי עץ וראוין לקבל טומאה ופסולה [לעיל יב:]. **אם יש ריוח ביניהן** כמותן. לסך שס נסכך כשר. פרוץ בעומד. כל הסיקף כולו עשוי קן. **בנכנם ויוצא**. שיהא שפוד יכול ליכנס וליצא צריח שצינמים דהשתא הוי ריוח טפי משעור שפוד ואינו מלומנס [עירובין טו:].

הגהות וצייונים

א] [מר סבר במ" תקרה צ"ש כשנוטף אחת מבינתים ולבית ה"ף או מפקפק או נוטף אחת מבינתים] **ואע"ר** מ בין ב"ש בין ב"ה אי נוטף אחת מבינתיים אין אי לא לא. מהרש"ל [גליון]: **צ**] צריך להוסיף סכך פסול (כת"י): **ג**] צ"ל ומאי קמ"ל ר' דסתם (דפו"י): **ז**] האיר הוא מקבל טומאה (הגה' הב"ח על רש"י שבר"ף) ועיין ילקוט מפרשים: **ה**] צ"ל כן (מנחת יהודה): **ו**] צ"ל הרחב (דק"ס): **ז**] בדפוי' ליחא עד סוף הדיבור והוא מיותר (דק"ס) והרש"ש הגיה דהאור' וכו': **ח**] ברש"י איתא הפסאים: **ט**] צ"ל מדפסלי (נגזי יוסף):

לעזי רש"י

אשפונדי"ש. פירוש ארוכות המטה. העלים שהם לאורך המטה (רא"ש כלים פ"ח מ"ה ועיין רמז"ם שם ורש"י לרי"ף מו"ק דף יז ע"א ד"ה דרגש).

סוכה

בתנ"י תקרה שאין עליה מעזיבה. סתם תקרה צנכרים שיש צהן ארצעה: **מעזיבה**. רלפת טיט ודומה לו צמקרא צספר עזרל (נחמיה ג) ויעוצו את ירושלים עד החומה מלואה מתוכה עפר להחזיק החומה: **ר' יהודה אומר**. צ"ש וצ"ה נחלקו צדצר: **ב"ש** אומרים.

בתנ"י תקרה שאין עליה מעזיבה ר' יהודה אומר בית שמאי אומרים מפקפק גוטל אחת מבינתים ובית הלל אומרים *מפקפק או גוטל אחת מבינתים רבי מאיר אומר גוטל אחת מבינתים ואינו מפקפק: **גמ'** בשלמא ב"ה טעמייהו משום ^התעשה ולא מן העשוי אי מפקפק עבד ליה מעשה אי גוטל אחת מבינתים עבד בה מעשה אלא בית שמאי מאי טעמייהו אי משום תעשה ולא מן העשוי בחדא סגי אי משום גזרת תקרה בגוטל אחת מבינתים סגי לעולם משום גזרת תקרה והכי קאמרי אף על פי שמפקפק אי גוטל אחת מבינתים אין אי לא לא אי הכי אימא סיפא ר' מאיר אומר גוטל אחת מבינתים אבל לא יפקפק רבי מאיר היינו בית שמאי הכי קאמר ^ולא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה מאי קמ"ל דר"מ אית ליה גזרת תקרה ור"י לית ליה גזרת תקרה והא אפליגו בה חדא זימנא דתנן ^אמסככין בנסרים דברי ר' יהודה ורבי מאיר אוסר א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן רישא בנסרים משופין עסקינן ומשום גזרת כלים נגעו בה ולר"י אמר רב דאמר ^זסבכה בחיצין זכרים כשרה בנקבות פסולה ולא גזר זכרים אטו נקבות הכא נמי לא נגזר נסרים משופין אטו כלים אלא על כרחך רישא פליגי בגזרת תקרה וסיפא פליגי בגזרת תקרה ואפליגי בתרתי זימני ל"ל סיפא ר' יהודה (היא) דקא אמר ליה לרבי מאיר אמאי קא אסרת בנסרים משום גזרת תקרה האי סברא לבית שמאי הוא דאית להו ובית הלל לא גזרי ואמר רבי מאיר לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה הניחא לרב דאמר מחלוקת בשיש בהן ארבעה דר' מאיר אית ליה גזרת תקרה ורבי יהודה לית ליה גזרת תקרה אלא לשמואל דאמר בשאין בהן ארבעה מחלוקת אבל יש בהן ארבעה דברי הכל פסולה סיפא במאי פליגי בביטולי תקרה קא מיפלגו מר סבר בטלה בהכי ומר סבר בהכי לא בטלה^ה: **בתנ"י** ^והמקרה סוכתו בשפודין או בארוכו' המטה אם יש ריוח ביניהן כמותן כשרה ^זהחוטט בגדיש לעשות לו סוכה אינה סוכה: **גמ'** לימא תיהוי תיובת' דרב הונא בריה דרב יהושע דאתמר ^זפרוץ כעומד רב פפא אמר מותר ורב הונא בריה דרב יהושע אמר ^זאסור אמר לך רב הונא בריה דרב יהושע מאי כמותן בנכנס ויוצא

סוכה

טו.

רבי מאיר אומר נוטף אחת מבינתים אבל לא יפקפק. שאין פקפוק מועיל לו ורבי מאיר לטעמיה דאמר אין מסככין צנכרים וע"י פסל שצינחים מיתכשרל ולשמואל דאמר לקמן (דף פ:): סכך פסול פוסל צאמנע צארצעה מיתוקמא כדפריש' לעיל^ה דניהוו שני פסלים צאמנע ואין צו אלא שמנה אמות דדופן עקומה אמרינן עד הכתלים^ה ומפקינן להנך נסרים מן הסוכה אי נמי ס"ל כרז דאמר לקמן סכך פסול צין מן הלד צין צאמנע צארצע אמות הלכך לא פסלי נסרים שצינחים דליכא שיעור פסול ציחד כך פירש צקונטרס והדין עמו שפירש קן דצתקרה שנסרים שלה רחצים ארצעה איירי דסתם תקרה כך היא ומדפסל^ה נסר ד' משום גזרת תקרה אלמא סתם תקרה כך היה וכן מוכח צגמרא דפריך לשמואל צמאי פליגי ומסיק דצטוולי תקרה פליגי דלרבי מאיר אין מועיל פקפוק לצטולי תקרה שהנסרים ארצעה ולכך צעי שיטול אחד מצינחים ותימה דלפריך לקמן מצרייתא לשמואל דאמר צאמנע פסול צארצעה הוה ליה לאקשווי ממתני' ולשנויי וי"ל משום דמתניתין לא קמני צהדיא נסרים של ארצעה אלא מכח סתם תקרה:

פרוץ בעומד. נראה להלכה כר' יוסי דאמר פרק שני דצכורות (דף פ: ושם) אפשר לזמנס לכל הפחות צידי חדס מדאפליגי אמוראי הכא צפרוך כעומד וצפרק שני דחולין (דף כח: ושם) צמחא על מחא כרוז והא דקאמרינן תסם גצי חלקו לשנים והן שוין דטמאין שניהן לפי שאי אפשר לזמנס צכלי חרס כולוהו מודו כדקאמרינן צצכורות (דף פ: ושם) משום דאית ציה גומות ואין לומר דשמעתין אפילו כמאן דאמר אי אפשר וקרי פרוץ כעומד מחא על מחא כשדומה לנו שהן שוין אע"ג דשמא אינן שוין דהא מפרש טעמא פ"ק דעירובין (דף טו: ושם) וצפ' שני דחולין (דף כח:): דלא הוי כעומד וכרוז משום דהכי אגמריה רחמנא למשה גדור רוצא ושחוט רוצא ותיפוק ליה משום דצלא"ה הוא אסור מספק משום דשמא שיער רוצא והא דפריך צגיטין צפרק הזורק (דף עח. ושם): גצי דאתו תרוייהו צהדי הדדי צארצע אמות והא אי אפשר לזמנס אפילו תהא הלכה כר"י הגלילי מכל מקום דוחק הוא להעמיד המשנה צכך שאין רגילות להיות ומסתמא לא כוונו לצא צצת אחת וצפרק שצועת העדות (שצועות דף לב. ושם) גצי

ל"ה לרבי מאיר אמאי קאסרת בנסרים. לעיל (דף זי.) משום גזרת תקרה הך סצרא לצית שמאי היא ושצקת צית הלל: לשמואל דאמר. אצל יש צהן ארצעה דצרי הכל פסולה: **סיפא** במאי פליגי. הא ודאי סתם תקרה צני ארצעה הוא וקמכשר רצי יהודה אליצא דצית הלל: בביטולי תקרה. כלומר אמר לך שמואל לעולם צשים צהן ארצעה ולא היתה כאן תקרה מתחלה ועכשוי הוא צא לסכך צהו לשם סוכה אפילו רצי יהודה פסיל דגזרינן משום תקרה שלא יצא וישצ תחת קורות ציתו ויאמר מה לי זה מה לי חדשה אצל השתא דזו תקרה היתה וצא לידי מעשה לעשות לשם סוכה וזה מוכיח שיודע שאמרה תורה מעשה ולא מן העשוי פליגי רצי יהודה ורצי מאיר אי איכא חו למגזר משום תקרה או לא רצי יהודה סצר צטולי תקרה לצית שמאי צריך ליטול מצינחים דאע"ג דמוכיח שצקי צתעשה ולא מן העשוי גזרי צה וצ"ה סצרי כיון דצטלה והוכיח שהתקרה פסולה חו ליכא למגזר ור"מ סצר לא נחלקו כו' ואף צה גזרינן: **בתנ"י** המקרה סוכתו. כמו שאנו עושין שמסדרין כלונסות מחלה צסכך ונותנין פסל עליהן: ארובות. אשפונדי"ש צלע"ז וצגמרא מפרש^ה דמקצלי טומאה: **אם יש ריוח ביניהן כמותן**. צין שפוד לשפוד על פני כולה ויתן שם הפסל וכן^ה על פני כולה וצגמרא פריך הא אין הכשר מרוצה על הפסול: **גמ'** פרוץ בעומד. לענין מחילות שצת אתמר מחילה שנעשית צפסין רחצין ג' והניח צין פס לפס כמלא פס דנפקא ליה מתורת לצוד וכן על פני כולה דהוה ליה פרוץ כעומד ודכוותה הכא צמתניתין דהוה ליה פסול ככשר: **בנכנס ויוצא**. שיהא פסל הרוצצ^ה כמותן יכול ליכנס וליצא צריח שצינמים דהשתא הוה ליה פסל שנותן שם מרוצה על השפודים ^אוהאיר יותר על השפודים:

והא

פרק ראשון

עין משפט

עין מצוה

צה א מיי' פ"ה מהל' סוכה הלכה ח סמוג עשין מג טו"ע א"ח סימן מרלא סעיף ט:

צו ב ג מיי' פ"ה מהל' סוכה הלכה טו טו"ע א"ח סימן מרכט סעיף ב וסימן מרלא סעיף ח:

רבינו הננאל

מתנ"י תקרה שאין עליה מעזיבה. נסרים שהבית מקורה בהן ואין עליהם טיט מפקפק. פותח ומרחיב. ודייקינן בשלמא ב"ה טעמא מאי משום חעשה ולא מן העשוי וכל דהו מעשה מכשיר ואפילו פקפוק אלא ב"ש מ"ט ופשטנא טעמא דב"ש משום גזרת תקרה ולעולם נטילת אחת מבינתים בעי ואפילו פקפוק לא סגי עד דשקיל אחת מבינתים. ואקשינן אי הכי רבי מאיר דאמר גוטל אחת מבינתים ואין צריך לפקפק כב"ש היא רשונן ר' מאיר סבר ב"ש וב"ה שוין דמשום גזרת תקרה [גזרינן] ובנטילת אחת מבינתים [מתכשר] ואע"ג דפקפק פקפוק אינו מועיל ואמרי' מאי קמ"ל והא איפלגו רבי מאיר ורבי יהודה בהא סברא חדא זימנא דתנן מסככין בנסרים דברי רבי יהודה ורבי מאיר אוסר ואוקימנא בגזרת [ותקרה] פליגי. ואחינן לאוקימנא פלוגתייהו בהא דתנן מסככין בנסרין דברי ר' יהודה [בנסרים] משופין לשירות ולתיבות וכיוצא בהן ומשום גזרת כלים פליגי ונדחת. אלא מתני' תרווייהו בגזרת תקרה פליגי וסיפא רבי יהודה היא דא"ל לר' מאיר הא דגזרת [לסכך] בנסרים משום גזרת תקרה טעמא דב"ש [היא] דאמרו גוטל אחת מבינתים אע"פ שפקפק אבל ב"ה אפילו בפקפוק סגי ואמר ליה רבי מאיר (א) בדבר זה שניהן לא נחלקו בדבר זה שניהן בגזרת תקרה. ושמואל דאמר נסרין כשאין בהן ד' טפחים מחלוקת אבל בנסרין שיש בהן [ד'] דברי הכל פסולה אלמא ר' יהודה נמי אית ליה גזרת תקרה אמר לך סיפא בבטולי תקרה פליגי רבי יהודה סבר אפילו בפקפק בטלה וכ"ש בנטילת נסר מבינתים ורבי מאיר סבר לעולם לא בטלה אלא בנטילה: מתנ"י המקרה סוכתו בשפודין כו'. ואקשינן מינה לרב הונא (בר הושעיא) [בריה דרב יהושע] (עד) דאמר בעירובין פרוץ כעומד אסור לטלטל שאינה מחיצה והכא תנן אם יש ריוח כמותן לעשות בהן (כשרה) [סכך כשר] שצמצא הריח סכך כשר והשפודין כפרוץ וקחני כשרה

חשק שלמה על ר"ח

(א) נראה דצ"ל ואמר ליה ר"מ דלא נחלקו שניהן צדצר וה שניהן אית להו גזרת מקרה:

נראה דצ"ל ואמר ליה ר"מ דלא נחלקו שניהן צדצר וה שניהן אית להו גזרת מקרה:

נראה דצ"ל ואמר ליה ר"מ דלא נחלקו שניהן צדצר וה שניהן אית להו גזרת מקרה:

נראה דצ"ל ואמר ליה ר"מ דלא נחלקו שניהן צדצר וה שניהן אית להו גזרת מקרה:

נראה דצ"ל ואמר ליה ר"מ דלא נחלקו שניהן צדצר וה שניהן אית להו גזרת מקרה:

נראה דצ"ל ואמר ליה ר"מ דלא נחלקו שניהן צדצר וה שניהן אית להו גזרת מקרה:

נראה דצ"ל ואמר ליה ר"מ דלא נחלקו שניהן צדצר וה שניהן אית להו גזרת מקרה:

נראה דצ"ל ואמר ליה ר"מ דלא נחלקו שניהן צדצר וה שניהן אית להו גזרת מקרה:

נראה דצ"ל ואמר ליה ר"מ דלא נחלקו שניהן צדצר וה שניהן אית להו גזרת מקרה:

נראה דצ"ל ואמר ליה ר"מ דלא נחלקו שניהן צדצר וה שניהן אית להו גזרת מקרה:

עין משפט‏^ע‏^ג‏^ב‏^א‏
גַּר מִצֹּהַר

צו א ב מיי פ"ה מהל' סוכה הל' טז וסמג עשין מג טוש"ע א"ח סימן תרל"א סעיף ח:
צח ג מיי' וסמג שס טוש"ע א"ח סימן תרכט סעיף צ:

סוכה

רבינו חננאל

כשרה. ומשני מאי ריוח ביניהן כמותן דקתני במתני' כשיש ריוח להכניס סכך כשר ביניהן להכניס ולהוציא כלומר אם יש לו יתרון כמעט מן השפודין. ודחינן והא א) אפשר לצמצם. כלומר אם תבא להכניס ביניהן ולהוציא סכך כשר כמותם אי אפשר שלא תדחק השפוד כמעט מהנה או מהנה שנמצא מצד אחד יתר ומצד אחר פחות. ושינון במעדיף בריוח יתר ממקום השפוד שנביא שם סכך כשר כמותן ולא יזוז ממקומו ולא ידחוק השפוד. ובא רבא בטעם אחר ואמר לעולם אין שם ריוח אלא כמותם בנכנס ויוצא מאי אמרת חיישינן דילמא בעידנא דסכך ביניהו דחיק ליה לסכך פסול כדאמרת אם היה סכך פסול נתון שתי נותן הסכך כשר עליהן ערב ולא נמצא מכניס ביניהם כלום ולא דוחק וכך השמועה: או בארוכות המטת. ואוקימנא בארוכה וב' כרעים דכלי הוא וכי

חשק שלמה על ר"ח

א) צ"ל והא אי אפשר לנמס וכן גרים רבינו גם בעירובין ט"ו וכ"ה צמוס' שם וכלן צמס רבינו דגריס והא אי אפשר לנמס.

טו:

סוכה

פרק ראשון

סוכה

גבי כפרו שניהם כאלת פריך והא אי אפשר לנמס ומשני רבי יוסי הגלילי היא ורבי יוחנן משני אפילו חימא רצנן משמע דאין הלכה כרבי יוסי הגלילי וכן פרק ד' אחין (יבמות דף כח.) גבי אחיות איני יודע מי שנאן אמר אליצא דרבי יוחנן לא סתם לן תנא כר"י הגלילי לכך נראה דבידי שמים אין הלכה כמותו והני הוו כבידי שמים אצל בידי אדם הלכה כמותו כדמוכת הן דשמעתין וצפרק שני דחולין (דף קח.) ויש חימה הא דאמר' פ"ק דעירובין (דף ה.) לחי המשוך^א מדופני של מצוי (צ) לתוך^ב המצוי פחות מארבע אמות אין צריך לחי אחר להחירו ארבע אמות צריך לחי אחר להחירו וקאמר רב הונא צריה דרב יהושע לא אמרו אלא צמצוי שמונה אצל צמצוי שצעה ניתר בעומד מרובה על הפרוך רב אשי

אומר אפילו צמצוי ח' לא צריך לחי ממה נפשך אי עומד נפיש ניתר בעומד מרובה על הפרוך אי פרוך נפיש נדון משום לחי כלומר א"כ אין צלחי ד' אמות מאי אמרת שוו תרויייהו הוה ליה ספק דצריהם וכל ספק דצריהם להקל משמע דאי אפשר לצרר הדצר וי"ל לעולם אפשר למדוד ולצרר אלא לא הטריחוהו חכמים למדוד שם מספק כיון

דצין עומד נפיש צין פרוך נפיש ליכא חשש איסור אלא אם כן הן שוין ומילתא דלא שכחתא היא מכל מקום אם היתה איסורא דאורייתא היה אסור כיון דאפשר למדוד ומוזה אין^א להקשות על רב אשי כי שוו כי הדדי לישתרו דקיימא לן פרוך כעומד מותר דהתם קאי על רב הונא צריה דרב יהושע דסבירא ליה פרוך כעומד אסור ויש לפרש דהני אמוראי דפרוך כעומד ומחלה על מחלה כרוצ מצי סברי כרצנן דאי אפשר לנמס אפילו בידי אדם ומאן דשרי כשדומה לנו שהפרוך כעומד משום דאימא עומד מרובה ואת"ל שהן שוין רחמנא אמר לא תפרוך רוצא ומאן דאסר משום א) דאמר פרוך מרובה ואת"ל שהן שוין רחמנא אמר לא והשתא ניחא טפי ההיא דספק דצריהם להקל כיון דאי אפשר למדוד ומיהו קשה דמשמע דספיקא דאורייתא היה אסור משום חששא בעלתא שמה הן שוין אף על גב דאי עומד נפיש מותר ואי פרוך נפיש מותר ואם כן היכי דייק (נמי) פרק שני דצבורות (דף יז: ושם) מנהיא דנמלא הרוג מכוון צין שתי עיירות דבידי אדם אפשר לנמס התם נמי אף על גב דאי אפשר לנמס ולכוון מודו רצנן דמציאין שתי עגלות משום חשש דאורייתא משום דשמה הן שוין ועוד למאן דאסר פרוך כעומד לא אסר אלא מטעם דאמר ליה רחמנא למשה גדור רוצא^ב ולא מטעם דשמה הפרוך מרובה ואם כן צהיהא דלחי אפילו הוי ספיקא דאורייתא תשמרי כיון דצין פרוך צין עומד נפיש מותר ומהאי דפריך צשמעתין והא אפשר לנמס אין לדקדק שום דצר דרבינו חננאל גריס והא אי אפשר לנמס וכן ר"ת ולגירסתם נמי אין רחיה שיהא הלכה כן דלא הוי כמו אי אפשר לנמס דעלמא אלא כלומר אי אפשר צשום ענין שלא יהא אויר משהו צין הסכך לשפוד כשממלא צהכשר אותו מלא נכנס ויוצא דחינו דוחק כל כך הכשר לקרצו אלא הפסול שלא יהא אויר משהו צין הכשר לפסול ונמלא שאין הכשר מרובה על האויר ועל הפסול ומשני צמעדיף כלומר עד שצא מן הכשר על השפודים שמכאן ומכאן שנתכסה כל האויר ורצא משני דאפילו חימא אינן מעדיפים אם היו נתונים שתי נותנן ערב^א אי אפשר שלא יתכסה כל האויר שהכשר נסמך צפסול אי נמי דווקא שתי וערב מהני לרצא אצל צענין אחר לא דגורין שמה לא יעדיף אצל שתי וערב אי אפשר צלא העדפה שלא יפול הכשר ולפי זה לא גרסינן כמו שכתב צרוצ הספרים אמר רצא אפילו חימא צשאינו מעדיף וצפרק קמא דעירובין (דף טו:)‏ אינו צשום ספר וצהיהא דסוף צבורות (דף ס:)‏ דינאו שנים צעשירי וקראן עשירי משמע דסצר לה כרבי יוסי הגלילי דאמר אפילו בידי שמים אפשר לנמס דאי כרצנן דאמרי אי אפשר לנמס אותו שקדם הוי עשירי ואפילו שתק צו והוה ליה כחילו קרא לעשירי עשירי ולאחד עשר עשירי שאין אחד עשר קדוש שלא נעקר שם עשירי ממנו^ב וכן צהיהא דסוף פרק שני דחולין (דף לח:)‏ דתחת אמו פרט ליתום דאוקמינן צוה פירש למיתה וזה פירש לחיים וכן צפרק צהמה המקשה (חולין דף ע.) גבי הא דצעי רצא הלכו צאצרים אחר הרוצ ויש לדחות ההיא דסוף צבורות דאפילו סצר אי אפשר לנמס כיון דאין יכול להכיר איזה קדם משהו לחצירו ונתכוון לקרות שניהם עשירי וצצת אחת קראס לא דמי לקרא לעשירי עשירי ואחר כך לאחד עשר עשירי והא דקאמרינן התם אצל צצת אחת תרויייהו קדשי לא ממש צצת אחת צצמאוס [אללן] כדפירשתי ומיהו קשיא דצפרק מי שהוציאוהו (עירובין דף ג.) ופרק שני דקדושין (דף נה.) פריך מהך וינאו^א שנים צעשירי לרצה דאמר כל שאינו צוה אחר זה אפילו צצת אחת אינו ומשמע דקשיא ליה כיון דצוה אחר זה אין אחרון קדוש צצת אחת לא יהא קדוש לא לזה ולא לזה כמו מקדש אשה ואחותה והיאך יכול להיות זה דלד קריאת שם ידיה מהכא כיון דאי אפשר ליה לנמס ממה נפשך עשירי מאיליו קדוש^ב ויש לומר דמצתרא פריך

והא אפשר לצמצם. קא סלקא דעתך דהא דקמתרן צנכנס ויוצא הכי קמתרן כל כמותו^א צנכנס ויוצא הוא דאין דרך לנמס^ב והא כו' וקתני מתני' כמותן כשרה והוה ליה פרוך כעומד ומשני אמר ר' אחי צמעדיף ומתני' לא אכשר צמצומצמין כך פי' צקונט' וקשה דאין זו

סוגיא דהש"ס שאינו אלא כמשיצ דחינו חושש צקושיא שלו דלעולם איירי צנכנס ויוצא וי"ל צמעדיף שמרצה צפסל עד שמכסה השפודים ונמלא סכך כשר רצה על סכך פסול ומצטלו וצענין זה פי' צקונטרס צדרצא אם היו נתונין שתי נותנן ערב ולהאי פירושא קא משמע לן רצא דצמעדיף לא מהני משום דזימנין דלאו אדעתיה לא ירצה צכשר אצל כשמשנה להניח כעין שתי וערב אי אפשר שלא ירצה ומיהו קשה להאי פירושא^א דאין דומה שיצטטל סכך פסול צכשר אע"פ שהכשר רוצ כיון דאין מעורצין זה צוה וניכר כל אחד צפני עצמו כמו שפי' צקונטרס כדשצצטן דלעיל (דף ט:)‏ שעירצן ואינו ניכר הי ניהו פסול והי ניהו כשר וגירסת ר"ת^א עיקר דגרס והא אי אפשר לנמס כדפרישית וניחא לפי גירסתו דלא קיימא השתא רבי אחי ורצא לשנויי כמאן דאמר פרוך כעומד אסור דלכולהו קאמרינן הכא הך פירכא דאי אפשר לנמס אצל לגירסת הקונטרס קיימי השתא לשנויי כמאן דאמר פרוך כעומד אסור והיינו דלא כהלכתא דפרק קמא דעירובין (דף קט:)‏ פסקין הלכה כמאן דאמר מותר:

בארוכה ושתי ברעים בקצרה ושתי ברעים. סוגיא דשמעתין כרבי נחמיה דרצנן לא מטמאי צארוכה ושתי כרעים דתנן צמסכת כלים פרק י"ח (מ"ה) מטה שהיתה טמאה מדרס ניטלה קצרה ושתי כרעים טמאה ארוכה ושתי כרעים טהורה ורבי נחמיה מטמא ודוקא כשכל המטה קיימת וכולה של אדם אחד שקופו לחזור ולחצרה אצל אם נאצד מקצתה או של שני צני אדם הואיל ואין סופן לחזור ולחצרה טפי אפילו איכא ארוכה ושתי כרעים קצרה ושתי כרעים טהורה כדתנן צמסכת כלים פרק י"ח (מ"ט) וצפרק שלשה שאכלו (צרכות דף ג:)‏ מיייתין לה מטה שנגנצה חציה או שאצדה חציה חלקיה אחין או שותפין טהורה החוצירוה מקצלת טומאה מכאן ולהצא והא דתנן התם^א כרע שהיתה טמאה מדרס וחצרה למטה שלה^ב טמאה פירשה היא טמאה מדרס והמטה מגע מדרס אלמא דכרע לחודיה טמא היינו לאחר שחצרו למטה חוזר לטומאה ישנה אפילו צמטה טהורה אצל כל זמן שלא חצרו טהורה אע"פ שפירש ממטה טמאה:

מטה

(א) **והא אפשר לצמצם.** קס"ד דהאי דקמתרן צנכנס ויוצא הכי מתרן כל כמותן צנכנס ויוצא הוא סתמא^א הוא צנכנס ויוצא דאין דרך לנמס ולכוין כמותן ממש לא פחות ולא יותר ופרכין והא אם יתן דעתו לכך אפשר לנמס וקתני מתניתין כמותן כשרה והוה ליה פרוך כעומד: ומשני אמר רבי אחי במעדיף. מתניתין לא אכשר צמצמאס אלא צמעדיף ריוח שצינתיס על רחצ השפודין וכמותן דקתני צנכנס ויוצא: רבא אמר. אפילו צמצמאס ואס היו נתונין השפודין שתי נותנן לקנים של סכך ערב דע"כ אם אינו נותן ראשי הקנים על שפודין הרי הן נופלין לארץ והלכך הוה ליה כשר מרובה על הפסול ומצטלן: בבבאי בב"ים. לקמן מפרש צמטלניות שאין צהן שלש על

שלש דאף על גב דהשתא לא מקצלי טומאה כיון דמכלי אמו גזור צה רצנן ארוכות נמי השתא לא מקצלי טומאה דלא חזו למידי אלא מכלי קאתו: בארוכה ושתי ברעים עמה. ולקמן מפרש למאי חזו: בקצרה. אותם אשר צרוצ המטה לצד מראשותיה ומרגלותיה: חצילה

היה ומילתא דלא שכחתא היא מכל מקום אם היתה איסורא דאורייתא היה אסור כיון דאפשר למדוד ומוזה אין^א להקשות על רב אשי כי שוו כי הדדי לישתרו דקיימא לן פרוך כעומד מותר דהתם קאי על רב הונא צריה דרב יהושע דסבירא ליה פרוך כעומד אסור ויש לפרש דהני אמוראי דפרוך כעומד ומחלה על מחלה כרוצ מצי סברי כרצנן דאי אפשר לנמס אפילו בידי אדם ומאן דשרי כשדומה לנו שהפרוך כעומד משום דאימא עומד מרובה ואת"ל שהן שוין רחמנא אמר לא תפרוך רוצא ומאן דאסר משום א) דאמר פרוך מרובה ואת"ל שהן שוין רחמנא אמר לא והשתא ניחא טפי ההיא דספק דצריהם להקל כיון דאי אפשר למדוד ומיהו קשה דמשמע דספיקא דאורייתא היה אסור משום חששא בעלתא שמה הן שוין אף על גב דאי עומד נפיש מותר ואי פרוך נפיש מותר ואם כן היכי דייק (נמי) פרק שני דצבורות (דף יז: ושם) מנהיא דנמלא הרוג מכוון צין שתי עיירות דבידי אדם אפשר לנמס התם נמי אף על גב דאי אפשר לנמס ולכוון מודו רצנן דמציאין שתי עגלות משום חשש דאורייתא משום דשמה הן שוין ועוד למאן דאסר פרוך כעומד לא אסר אלא מטעם דאמר ליה רחמנא למשה גדור רוצא^ב ולא מטעם דשמה הפרוך מרובה ואם כן צהיהא דלחי אפילו הוי ספיקא דאורייתא תשמרי כיון דצין פרוך צין עומד נפיש מותר ומהאי דפריך צשמעתין והא אפשר לנמס אין לדקדק שום דצר דרבינו חננאל גריס והא אי אפשר לנמס וכן ר"ת ולגירסתם נמי אין רחיה שיהא הלכה כן דלא הוי כמו אי אפשר לנמס דעלמא אלא כלומר אי אפשר צשום ענין שלא יהא אויר משהו צין הסכך לשפוד כשממלא צהכשר אותו מלא נכנס ויוצא דחינו דוחק כל כך הכשר לקרצו אלא הפסול שלא יהא אויר משהו צין הכשר לפסול ונמלא שאין הכשר מרובה על האויר ועל הפסול ומשני צמעדיף כלומר עד שצא מן הכשר על השפודים שמכאן ומכאן שנתכסה כל האויר ורצא משני דאפילו חימא אינן מעדיפים אם היו נתונים שתי נותנן ערב^א אי אפשר שלא יתכסה כל האויר שהכשר נסמך צפסול אי נמי דווקא שתי וערב מהני לרצא אצל צענין אחר לא דגורין שמה לא יעדיף אצל שתי וערב אי אפשר צלא העדפה שלא יפול הכשר ולפי זה לא גרסינן כמו שכתב צרוצ הספרים אמר רצא אפילו צשאינו מעדיף וצפרק קמא דעירובין (דף טו:)‏ אינו צשום ספר וצהיהא דסוף צבורות (דף ס:)‏ דינאו שנים צעשירי וקראן עשירי משמע דסצר לה כרבי יוסי הגלילי דאמר אפילו בידי שמים אפשר לנמס דאי כרצנן דאמרי אי אפשר לנמס אותו שקדם הוי עשירי ואפילו שתק צו והוה ליה כחילו קרא לעשירי עשירי ולאחד עשר עשירי שאין אחד עשר קדוש שלא נעקר שם עשירי ממנו^ב וכן צהיהא דסוף פרק שני דחולין (דף לח:)‏ דתחת אמו פרט ליתום דאוקמינן צוה פירש למיתה וזה פירש לחיים וכן צפרק צהמה המקשה (חולין דף ע.) גבי הא דצעי רצא הלכו צאצרים אחר הרוצ ויש לדחות ההיא דסוף צבורות דאפילו סצר אי אפשר לנמס כיון דאין יכול להכיר איזה קדם משהו לחצירו ונתכוון לקרות שניהם עשירי וצצת אחת קראס לא דמי לקרא לעשירי עשירי ואחר כך לאחד עשר עשירי והא דקאמרינן התם אצל צצת אחת תרויייהו קדשי לא ממש צצת אחת צצמאוס [אללן] כדפירשתי ומיהו קשיא דצפרק מי שהוציאוהו (עירובין דף ג.) ופרק שני דקדושין (דף נה.) פריך מהך וינאו^א שנים צעשירי לרצה דאמר כל שאינו צוה אחר זה אפילו צצת אחת אינו ומשמע דקשיא ליה כיון דצוה אחר זה אין אחרון קדוש צצת אחת לא יהא קדוש לא לזה ולא לזה כמו מקדש אשה ואחותה והיאך יכול להיות זה דלד קריאת שם ידיה מהכא כיון דאי אפשר ליה לנמס ממה נפשך עשירי מאיליו קדוש^ב ויש לומר דמצתרא פריך

היאך הוא קדוש כיון דאי אפשר לנמס אינו קדוש אלא מחמת דיצורו:

והא אפשר לצמצם. קא סלקא דעתך דהא דקמתרן צנכנס ויוצא הכי קמתרן כל כמותו^א צנכנס ויוצא הוא דאין דרך לנמס^ב והא כו' וקתני מתני' כמותן כשרה והוה ליה פרוך כעומד ומשני אמר ר' אחי צמעדיף ומתני' לא אכשר צמצומצמין כך פי' צקונט' וקשה דאין זו סוגיא דהש"ס שאינו אלא כמשיצ דחינו חושש צקושיא שלו דלעולם איירי צנכנס ויוצא וי"ל צמעדיף שמרצה צפסל עד שמכסה השפודים ונמלא סכך כשר רצה על סכך פסול ומצטלו וצענין זה פי' צקונטרס צדרצא אם היו נתונין שתי נותנן ערב ולהאי פירושא קא משמע לן רצא דצמעדיף לא מהני משום דזימנין דלאו אדעתיה לא ירצה צכשר אצל כשמשנה להניח כעין שתי וערב אי אפשר שלא ירצה ומיהו קשה להאי פירושא^א דאין דומה שיצטטל סכך פסול צכשר אע"פ שהכשר רוצ כיון דאין מעורצין זה צוה וניכר כל אחד צפני עצמו כמו שפי' צקונטרס כדשצצטן דלעיל (דף ט:)‏ שעירצן ואינו ניכר הי ניהו פסול והי ניהו כשר וגירסת ר"ת^א עיקר דגרס והא אי אפשר לנמס כדפרישית וניחא לפי גירסתו דלא קיימא השתא רבי אחי ורצא לשנויי כמאן דאמר פרוך כעומד אסור דלכולהו קאמרינן הכא הך פירכא דאי אפשר לנמס אצל לגירסת הקונטרס קיימי השתא לשנויי כמאן דאמר פרוך כעומד אסור והיינו דלא כהלכתא דפרק קמא דעירובין (דף קט:)‏ פסקין הלכה כמאן דאמר מותר:

בארוכה ושתי ברעים בקצרה ושתי ברעים. סוגיא דשמעתין כרבי נחמיה דרצנן לא מטמאי צארוכה ושתי כרעים דתנן צמסכת כלים פרק י"ח (מ"ה) מטה שהיתה טמאה מדרס ניטלה קצרה ושתי כרעים טמאה ארוכה ושתי כרעים טהורה ורבי נחמיה מטמא ודוקא כשכל המטה קיימת וכולה של אדם אחד שקופו לחזור ולחצרה אצל אם נאצד מקצתה או של שני צני אדם הואיל ואין סופן לחזור ולחצרה טפי אפילו איכא ארוכה ושתי כרעים קצרה ושתי כרעים טהורה כדתנן צמסכת כלים פרק י"ח (מ"ט) וצפרק שלשה שאכלו (צרכות דף ג:)‏ מיייתין לה מטה שנגנצה חציה או שאצדה חציה חלקיה אחין או שותפין טהורה החוצירוה מקצלת טומאה מכאן ולהצא והא דתנן התם^א כרע שהיתה טמאה מדרס וחצרה למטה שלה^ב טמאה פירשה היא טמאה מדרס והמטה מגע מדרס אלמא דכרע לחודיה טמא היינו לאחר שחצרו למטה חוזר לטומאה ישנה אפילו צמטה טהורה אצל כל זמן שלא חצרו טהורה אע"פ שפירש ממטה טמאה:

מטה

מסורת הש"ס עם הוספות

א) עירובין דף טו ע"ב,
ב) בכורות דף ס ע"א,
ג) בכורות דף נט ע"א,
ד) משנה ז.

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה והא אפשר דה"ל עם ד"ה ומשני וכו' דקתני הבא צנכנס ויוצא: (צ) תוס' ד"ה פרוך כעומד וכו' המשוך מדופנו של מבוי פחות מד' אמות נידון משום לחי ואין צריך לחי אחר להחירו ארבע אמות נידון משום מבוי וצריך לחי אחר להחירו: (ג) בא"ד ומאן דאסר משום דאימור פרוך מרובה:

ליקוטי רש"י

והא אפשר לצמצם. דקס"ד דהאי דקא מתרן צנכנס ויוצא הכי קמתרן דכל כמותן צנכנס ויוצא הוא דאין דרך לנמס לכך פריך והא אפשר לנמס ולכוין שלא יהא לו ריוח יותר ואין כמותן חנן. מתניתין אמר ר' אחי. מתניתין צלא צמאס אלא צמעדיף ריוח יותר משיעור שפודין וכמותן דקתני כשיעור שפודין צנכנס ויוצא. **אם** היו. שפודין נתונין שתי נותנן לסכך כשר ערב דאפילו לא העדיף הריוח איכא סכך כשר טפי דמיון דנותנו ערב אי אפשר לעמוד אלא אם כן ראשו אחד מונח על השפוד מכאן וראשו אחד מונח על השפוד מכאן [שם].

הגהות וציוינים

א) צ"ל **רב**. וכן בכל הענין (הגה' יעב"ץ):
ב) **דמסתמא** (דפו"ר). ובכת"י ודפו"י ליתא לחיבות "סתמא הוא בנכנס ויוצא" וכ"ה בתוס' בשם רש"י:
ג) צ"ל **הבולט** (דבש תמר פורת יוסף):
ד) צ"ל **צרוחב** המבוי (דבש תמר):
ה) צ"ל **ואין** ותיבת "ומזה" נמחק (דבש תמר):
ו) צריך להוסיף **דאז** אי אפשר (בארות המים):
ז) נדצ"ל **דיצאו**:
ח) צ"ל **במותן**:
ט) צ"ל דאין דרך לצמצם וכו' ופרכין **והא אם** יתן דעתו **לכך אפשר לצמצם** (מהר"ם ע"פ רש"י שלפנינו):
י) צ"ל להאי גירס' מהרש"א (גליון):
יא) צ"ל **ר"ח** כ"ה בתוס' עירובין טז ע"א ד"ה רש"י (מנחת יהודה ועי' בחשק שלמה על ר"ח):
לב) צ"ל **בוצה** (רש"י) והערל"ג מקיים הגירסא **ש"ה** עיי"ש: